

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Januárus' 7-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

A' *Quotidienne* nevű, Párisi ujságban ezeket olva ssuk: — Mikor a' Király' Frantzia országból *Valencay* városából, a' hol őtet *Bonaparte* tartotta, Spanyol országba vissza ment, útjában *Valencia* városából, 1814-ben Május' 4-dikén egy Proklamációt hirdettetett vala ki, melyben megígérte, hogy a' valóságos *Corteseket* nem soká *Madridba* öszsze fogja hivatni, 's ezekkel együtt egy oly *Constitútiót* fog a' népek adni, a' melly egészen az ország' boldogságán 's az Európában elterjedve 's meggyökeresedve lévő gondolkodáson fundáltván, sarkalatos principiumait a' személyes szabadság, a' nyomtatásbéli de oly határok közzé szorított szabadság, melly által annak minden visszaélései elháríthatuak, az adózásoknak a' nemzet által lejendő szabad meghatározatása, a' Királyi Udvar' költségeinek a' Státus' adminisztrálására kívántató költségektől való elválasztatása, 's a' többi fogják tenui. *Kataloniában*, mondja a' *Quotidienne*, oly hírszárnyal, hogy már most munkába akarja venni *Ferdinandus* Király azon ígéretek, mellyeket az említett Proklamáció által tett vala, és a' melyben ekképen szollott alattavalóiboz: —

„Igaz és egyenes gondolkodású Spanyolok! Úgy van igen is; engem' mélyen megilletett az a' szerentsétlenség, mellyet szenvednetek kellet. Esküszöm, hogy az a' nemes bizodalom, mellyet Királyotokba

helyezettetek, meg nem tsalatkozott; Én egyesegyedül nektek akarok élni, 's ditsőségemet tsak abba helyeztetem, hogy annak a' vitéz népek Fejedelme vagyok, a' melynek hathatatlan tselekedetei minden másokat hámulásra indítottak, és a' melly a' maga betsületét és szabadságát meg tudta tartani. Én utálok a' despotismust, a' mellyel *Europának* mind megvilágosodása mind pedig ki-pallérozodottsága, egyenlő módon ellenkeznek. A' Spanyol Királyok *Despoták* sohasé voltak. A' mi országunknak törvényei 's *Constitútiója*, a' *Despotismust* soha helybe nem hagyták, ámbár visszaélések, mellyek ellen semmi némű Ország-lószék megát eléggé meg nem oltalmazhatja, szerentsétlenségünkre valamint másutt mindenütt ugy nállunk is találtattak; de nem a' nemzet volt ezeknek a' visszaéléseknek az oka; tsak magános emberek és oly körülállások okozták ezeket; mellyek ritkán fognak többé elő kerülni.“

A' *Londoni* levelek szerint egy hajó, *Tenriffa* felől Északi Amerikába *Charlestownba* evezén, egy *Kadiksból* *Havana* felé evező Spanyol posta hajóval találkozott, a' melly egyéb izenetek között arról is tudósítást vitt, hogy a' Spanyol Ország-lószék az Északi Amerikai Egyesült Státusok ellen hadat izent légyen.

Kadiksból így ittak Nov. 16-dikán: — „A' tengeri ragadozóknak vakmerő hátorsága, a' kik kereskedésünket vesztegetik, naponként nevededik. *San Pédro* nevű hajónkat; a' melly *Piasterekkel*, *Chochenillé-*

vel, 's a' Déli Amerikai tartományoknak egyéb efféle drágaszerzeményével volt meg-
rakodva, itt nem meszsze fogá-el tegnap
egy *Buenos-Ayresi*, 24 ágyus 's számos le-
gényekkel és katonákkal felkészülve lévő
prédáló hajó. Úgy halljuk, hogy nem so-
ká ki fog evezni az efféle ragadozók ellen
egy kised hajós seregünk. *Perubol* és
Mexikóbol semmi egyenesen jött tudósítá-
saink nem érkeztek mostanság; gyanítjuk,
hogy azokat a' hajókat is, mellyek talám
ezen tudósításokat hozták, az efféle prédá-
ló hajók fogták-el a' *Mexikói* öbölben vagy
másutt a' tengeren.

Más levelek, a' mellyek *Guayrából*
November' 25 dik napján érkeztek ugyan-
tsak a' feljebb említett *Charlestown* nevű
városba, a' Királyi seregekre nézve nem
kedvező tudósításokat hoztak oda a' *Terra*
Fermai, név szerént *Barcellonai*, *Cu-*
manai, és *Caraccasi* vidékeken folyó
dolgokrol. Ezen tudósítások summásan
ezeket foglalták magokban: A' *Mac-Gre-*
gor' vezérlése alatt lévő *insurgensek'* egész
Margarita szigetét, valamint a' szárazon
Barcellona és *Carupano* városait, 's az *Oro-*
nicoi vidékeknek egy részét is, újra elfog-
lalták. *Cumana* városát, mellyet a' tenger
felől a' Király' részén lévő 10 vagy 12 ha-
jókkal oltalmaznak, az *insurgensek* a' száraz
felől fekvő részénél bekerítették, és szoron-
gatják: Generális *Morales*t pedig a' ki *Ca-*
raccas felől, 1500 vagy 2000 emberek-
kel *Cumanának* segítségére indult vala, az
insurgensek megtámadván, ötet vissza ver-
ték, és sok kárt tettek neki.

Szent Tamás szigetéről így irtak ezen
történetekről bővebben a' múlt *Oktober*'
20. dik napján: —

„Egy *Skótziai* ember, a' ki nem ré-
gen a' *Bolívar* *insurgens* seregében szolgál-
latot vállalt 's egy *Caraccasi* személyt felesé-
gül vett vala, a' *Bolívar* megverettetése után,
magának a' fő város 's a' Királyi seregek
között egy lovas tsapattal útát nyitott, 's

útját egyenesen *Barcellonának* vette; ezen
város mellett magát még néhány más *insur-*
gens vezérekkel össze tsatolta, és *Septem-*
ber' 10. dikén a' *Lopez*' vezérlése alatt lé-
vő *Royalistákat* megverte, 's *Barcellonát* el-
foglalta. A' *Royalisták* azt hirdették vala
ugyan el néhány napokkal ezen történet
után, hogy ők *Barcellonát* néhány napok
múlva, ismét vissza vették volna: de nem
úgy van a' dolog, minthogy egy hajó teg-
nap (*Oktob.* 19. dikén) ezzel a' tudósítással
érkezett-meg éppen onnét, hogy a' *Skótziai*
Generális *Mac-Gregor*, *Piar*, *Bermudez*, és
Morino, a' *Morales* vezérlése alatt lévő Ki-
rályi sereget megtámadván, azt, igen hat-
hatós ellentállás után tökéletesen megver-
ték, *Morales*nek minden bagázsiját, arti-
leriáját, és sok embereit elfogták, a' tsatázó
mezőt *Spanyol* holt testek borították-el, 's
maga *Morales* is tsak aligalig futhatott-el
valami 300 embereivel. *Bermudes*, a' ki
ritka vitézség' példáját mutatta katonáinak,
néhány sebet kapott. *Cumanát* ugyan még
nem foglalták-el az *insurgensek*, de meg-
szállották, 's onnét erejeknek nagyobb ré-
szével *Caraccasnak* vitték útjokat, a' melly
közben Generális *Morales* is hozzájuk fogja
magát egy új sereggel tsatolni. *Porto Ri-*
cobol ugyan útnak indult egy 500 emberek-
ből álló *Royalista* sereg a' *Caraccasi* meg-
veretett seregnek' segítségére: de ez
már most gyanítható képpen elkésett. A'
Spanyoloknak tsak egygyetlen-egy *Fregát-*
jok vala még ezen öblökben, de valami
történet miatt a' napokban ez is meggyu-
ladván a' levegőbe felvettetett. *Margarita*
szigetén még tsak *Pampatar* nem jutott az
insurgensek' kezire. Itt közönségesen kez-
dik remélni az *insurgensek*, hogy meg-
nyerték perjeket.

Északi Amerika.

Mint más versben említettük, hogy a'
Virginiai Országglószék melly jeles törvény
által iparkodják a' duellálásnak eleit venni:
úgy hasonlót irnak most *New-Yorkból* is.

Itt azt végezte az Országlószék, hogy mind azok a személyek, a kik olyan duellásba részesülnek, a melyből halál következik, még azok is, kik a megbívótól a megbíva-
 vást a másik részhez által viszik, *alkalmatlanok legyenek valaha valamely polgári vagy katonai hivatalnak folytatására.* A törvényhozó gyűléseknek minden tagjai, minden polgári és katonai tisztek, 's minden Prokátorok, Ágensek 's egyéb névvel nevezetű ügyészek, mikor felelőskösznek, hozzá adni tartoznak az eddig való esküvés-formához ezen toldalék-*esküvést*, hogy ők az 1816-dik esztendő Juliusának 1-ső napjától fogva magokat semmi olyan dolgba nem avatták, melly által a *duellálást* illető törvény megsértettethetne, és magokat ennekutánna is semmi effélébe avatni soha nem fogják.

Ezen tudósításoknak *Eszaki Amerikából* való elindulásakor, még ott semmi bizonyost nem tudtak a Spanyol ország ellen kiüthető hadakozásról. Tyak a kereskedésnek védelmezésére készítettett volt fel az Országlószék egy Fregátot, oly rendeléssel, hogy a *Mexikói* öbölben evezzen le és fel.

Frantzia Ország.

A *Rovigói* Hertzeg Generális *Savary* ellen való per *Párisban* Dec. 24-dikén, a Pair és Hertzeg *Grammont* előtűlése alatt elkezdődött 's le is folyt per *Contumaciam*, minthogy ő maga még jó idejűn eltávozott az országból. Ő is azok közzé tartozó ember, kiket az 1815-ben Jul. 24-dikén költ Kir. Parantsolat illetett mint Felségárulokat. A *Savary* ellen való vád e két pontokban áll: 1) ször, hogy az 1815-dik esztendőben *Martzius*' 23-dik napja előtt a belső bátorságra ügyelő katonaságon való Fő Inspektorságot feiválolta — 2) ször, hogy az *Elba* szigetebéli *Frantziákkal* levelezést folytatott. A Hertzegné is jelen volt két leányaival egygyütt a törvénytűvő szálában, mind addig, míg a férjét illető

bizonyosság levelek felolvastattak; ekkor kiment a szálából. A dolgok, mellyek ezen bizonyosságlevelekből kihozottattak ezek voltak: *Savary Anna Mária János, Rovigói* Hertzeg, a Király' visszaérkezése után 's annak valóságos szolgálatjában mint General-Lajtnánt az 1814-dik esztendőben *Aprilis*' 1-ső napjától fogva *September* 1-ső napjáig, a Királytól fizetést vett. Ettől az időponttól fogva az 1815-dik esztendő *Mártziusának* 19-dik napjáig, már ekkor mint nyugodalomban lévő Generális 11,673 Frankokból álló Királyi Zsoldot vett-be. A *Napoleonnak* *Mártzius*' 20-dikán költ Dekretuma által a belső bátorságra ügyelő katonaság Inspektorává nevezettvén, bevett *Aprilis* 30-dikáig 40,000 Frankokból álló fizetésére előreláló képpen 80,000 Frankot, *Párisban* mint szállás pénzt, és napjában 16 lóra való portziót. Tudva van, hogy Generális *Mouton* a *Parisi* *Capitulatio* előtt a Hadi Ministeriumban nagy rakás irást elégettetett, mellyekből az *Elba* és *Frantzia* ország között folyt levelezés nyilvánlagosan kijött volna. A Hadi Ministeriumban ugyan semmi olyan irás nem találtott, mellyből a *Savary* bűnös tselekedetei kitétshetnének, hanem a *Politziái* leveles házban találtott egy ötet igen nagyon terhelő Akta. Ez egy ajánló levél, mellyet *Savary* *Martzius*' 20-dikán az akkori *Politziái* Ministerhez *Fouché*hez irt, 's az itt következő szókhol áll: — "En Orvos Doktor *Renoultot* a fogház' orvosává rendelem vala, 's ő onnét elküldetett, pedig ő volt az az ember, ki a lefolyt esztendőben *Elba* szigetével a mi közösülésünket folytatta 's közbenjáróskodása által segedel-münkre volt. Ötet esmér a Ministerium, és ő mindenekben jól ei fog járni, a mik reá bizattatnak. Ő, az *Olasz Országi, Egyiptomi*, és *Lengyel országi* táborozásokban is mindennütt ott volt." — Ezen irást mindenek megismertek a *Savary* keze' irásának lenni. Doktor *Renoult* ugyan eltagadta azt, a mi ezen irásban felölle mondatrk.

Sőt minekutánna a' Politziai Prefektus parantsolatjára elfogattatott 's vizsgálás alá vottatott volna, ekkor is átaljában tagadta, hogy tudna ezen levélből valamit; Savary irhatott felőlle a' mit tetszik; arról ő számolni nem tartozik. A' törvénytevő Tanács' Referense előtt is csak annyi nyilatkoztatást tett ez a' Doktor *Renoult*, hogy az ő *Bonaparte* felől való gondolkodása a' *Savary* gondolkodásával soha meg nem egyezett; hogy ők erre nézve egymással közönségesen soha nem, hanem csak titkon szollottak, és hogy ő (*Renoult*), különben is nem a' *Savary* hanem a' *Savaryné* és gyermekei orvosa volt és mest is az. —

Az itt említett Referens, *Baralio* Kommandáns *Viotti*, mindenek felett *Savary*nak ezen levelén fundálta a' vádnak legnagyobb terhét, ekképpen nyilatkoztatván gondolkodását: — "*Renoult* urat ugyan megoltalmazza az *Amnestiát* illető törvény: hanem *Savary* ellen megölő bizonyosságul szolgál ez a' levél. Ha maga *Savary* itt jelen volna, kétségkívül azzal mentené magát ezen levélre nézve, hogy ennek foglalatja neki csak valami találmányúl vagy fogásúl szolgált arra, hogy a' barátját *Renoult*ot a' Politziai Minister *Fouche*' kegyelmessegebe bocsáthassa. A' mi *Savary*nak a' *Bonaparte*' szolgálatjára való lépését illeti, ezen tekintetben mind azok, a' kik már ő előtte törvény szék' eléibe állítottak, veile egygyütt mind így mentették magokat: A' *Bonaparte* országlása vissza állott vala; neki alája adni kéntelenítettünk magunkat. Énnyiben áll az ő meutsegeknek első fundamentuma. De hát, eszközei vagy *Agensei* tartozunk mi lenni a' bűnnek, ha e' győzedelmeskedik, a' végre, hogy az ő uralkodásának határait terjeszszük? Ha egy szerentsés Szerentsek is értő magát még egyszer a' mi Királyaink' tromusára emelné; vagy pedig ha egy gyáva *Timár* (*Pleignerre* czeloz) a' maga pokolból szerzett próbatételeit tökéletességre vibetné: az ő alattvalóikká lennénk-

é mi? örökös hűséget fogzánk-e neki eskünni, 's ezt mind addig megtartani, míg valamely Bitangoló új hűség' bitének le-tételét kívánná tőlünk? Illy alávaló erköltsi princípiumokra tanítottak volna-e minket a' mi *Revolúziók*' *Casuistáinak* felséges gondolkodásaik! Éne' princípium ugyan, mellyel ezen bűnösök mentik magokat, hogy tudniillik ez vagy amaz országias *de facto* fenn állván, annak szolgálni kell, igen alkalmas lenne arra, hogy mind azok alól a' kötelességek alól feloldozzon bennünket, mellyeknek beteljesítése a' mi egyéb plánumainkal egygyütt meg nem állhatnának. Hanem a' mi *Xantrailléseink* és *Dünoiseink* nem így beszéltek. Ezek nem hagyták el a' magok Királyaitak akkor, midőn a' szerentsé tőlök eltávozni látszott; az inszgek ellen vélelek egygyütt viaskodtak; semmi megveretetés meg nem gyengítette az ő bátorságokat, 's végre a' legkívánatosabb kimenetel koronázta meg hűségjüket; a' törvényes Király vissza kapta országát, 's Frantzia országnak nem kellett tovább zokogni az idegen uralkodás alatt. Vajha ezen túl minden Frantziák undorodással eltaszitanák magoktól a' *revolúciónak* feljebb említett princípiumát! Vajha minnyájok az ő őseiknek felséges erköltsi tudományához kaptolvának magokat! Én úgy itélek, hogy a' vádoltatott személynek nem lehet Felségbántó bűnösnek nem tartatni, azért, mivelhogy ő a' *Bonaparte*' visszajövetelét alattomban való mesterkedések által könnyebbátette, 's minekutánna a' Királyi Generálisok közzé számláltatott 's a' Királyi armádánál katonai fizetést vett volna, Mártiusnak 20-dika után a' Bitangólótól a' belső bátorságra ügyelő seregnél Fő Inspektori hivatalt vállalt."

A' Referens után a' Királyi Prokurátor állott fel, és megtzáfolta azon mentő irások tziikkelyeit, mellyeket *Rovigo* Hertzegné (a' *Savary* Felesége készített 's a' törvénytevő széknek tagjai között kiosztatott

vala. Mind ezek után különös szobába ment a tanács, a hol két óráig való tanácskozás után meghatározta, hogy Generális Savary Felsőbántó bűnt követett-el, s erre nézvé ő, *per Contumaciam*, halálra ítéltetik.

Feljebb említett irásában, mellyet a törvényszék tagjai között kiosztattott, azt akarta Savaryné megmutatni, először, hogy az ő férje nem tartozik azok közé, kiket a Királyiak Jul. 24-dikén ki-jött rendelése illet, minthogy azt az árulást, melybe mondatik, hogy az ő férje magát avatta volna, ő az 1815-dik esztendő Mártziusának 23-dika előtt nem tselekedte — 2) szor, hogy a közönséges hivataloknak felvállalását nem lehet árulásnak mondaní, minthogy a Mártzius 20., 21., és 22-dikén költ Dekretumoknak ereje szerint kineveztetett Ministerek, fő Igazgatók, s Prefektusok, a Jul. 24-dikén költ Királyi parantsolatnak 1-ső cikkelyébe nintsenek befoglaltatva, s a mi még több, az ő férje, a belső bátorságra ügyelő katonaságnak inspektorságát, melyre a Mártzius 20-dikán költ Dekretum által hivatottat vala, tsak Mártzius' 25 dikén válalta vala fel. Az, hogy az ő férje ezen hivatalt felvállalja-e vagy ne, nem ő tőlle függött, következőképpen nem is tartathatik úgy, mint bűnös tselekedet. — A mi a Savaryt illető vádnak 2-dik cikkelyét illeti, hogy tudniillik ő levelezést folytatott volna Elbával, mellyet az ő férjének a Politzia leveles házában találtatott leveléből skarnak ki hozni, arra ezt írja említett jegyzéseiben a Hertzezné, hogy a vádnak ez a része éppen semmit nem ér, miuthogy ez az egész levél tsupa költemény, a melly abból is kitetszik, hogy az ő férje Bonaparténak visszajövele után ez által éppen nem úgy fogattatott, mint egy olyan embernek fogadtatni kellett volna, ki az ő visszajöveletét elő segéllette, hantem inkább igen nagy hidegséggel, s több effélék.

Marschal Davoust, ki a múlt esztendő *Paris* mellett lévő *Savigny* nevű országában töltötte-el, most ismét vissza ment *Parisba*, s ott lévő kastélyában lakik.

Marschal *Juchet*ről (*Alkuférai Hertzegről*) oly forma vélekedés fordult nem régen elő a közönséges levelekben, hogy, ha talám Hertzeg *Feltre*, a hadi Ministerről mozdulni találna, ő fogná ennek helyét elayerüi.

Azoknak az *Adelhaid* és *Viktoria* nevű Frantzia Királyi Hertzegaszszonynoknak holt testjeik, ki a Frantzia revolutzió alatt *Triestben* meghaláloztak, s onnét a revolutzió, hák eltérésedése s a Királyi Familiának helyreállittatása után, hajóra tétetttétvén Frantzia országba vissza indítottak, nem régen a *Touloni* kikötőhelybe megérkezvén s oda kitétetttétvén, onnét *St. Denisbe*, a Királyi temetőbe hozzák őket. Három papok rendeltettek ki elkísérésekre, úgy mint a *Moulin'si* Püspök, a *Touloni* Plebánus, és *Abbé Richery*.

Olasz Ország.

Bonaparte Lucian a Familiájával egyetemben ismét beköltözött *Romába*. A testvér hugának *Paulinának*, *Borghese* Hertzege nének nagyon járnak látogatására a *Rómában* megforduló Anglus útasok. Nevezetesen azok közül valamelyik, kik a Ministerekkel ellenkező részen vagynak, nagy hibának tartapá, neki látására nem menni.

Nagy Britannia.

A Londoni levelek most többire mind tsak a *Preston*, *Wadson*, s a 2-dik Decemberi több más vitézeknek historiaikkal vannak tele. Az ifjú *Wadsonnak* még 20-dik Decemberig sohol nyomába nem akadtak, pedig ötét tartják ezen gonosz lárma legnagyobb okának lenni. Egyszer az a hír futamadott vala el, hogy *Calais* városában Frantzia országban megfogták volna, de nem volt igaz. Még most is szüntelen érkezik felőlle a sok hamis levél a Pol-

gármesterhez, hogy most itt majd amott látták. Az ő neve alatt is érkezett ismét egy olyan forma, mint az, mellyét a' mi-nap kiadtunk. De már nem hiszi senki, hogy tőlle valók voloának ezek a' levelek. Az ő apjának az öreg *Watsonnak* is eleibe tették a' fogházban egy ilyen levelet, 's azt kérdezién tőlle, hogy a' fia' irásának lenni esmeri-é? azt felelte az öreg, hogy se' a' levél sem az aláírás nem az ő fiaé. — Nevetlen levelek is furtsák érkeznek felőlle a' Polgármesterhez. Egygyikben így fejze-zi ki magát az író: —

„Mylord! Ezen szempillantatban érkeztém *Londonba*, minekutána az ifú *Watson*, a' ki nekem unoka ötsém, egy olyan bátorságos helyen hagytam, a' hol bizonyos vagyok benne, hogy meg nem fogják találni. Hanem, Mylord! uéki magának kedve van arra, hogy vagy uraságodnak vagy a' Belső Ministernek kezébe adja magát, ha megtelekszi az úr, hogy az ő megfogattatására kitett jutalmat az Országlószerék vagy az ő anyjánál vagy valamelyik atyafiánál, bátorságos úton módon letélteti, 's az ő attyát, a' ki ártatlanul szenved fogságot, elhótsátja. Affelől is nagyon ohajtáná az ifú *Watson* meggyőzni Uraságot, hogy ő megbizonyíthatja, hogy nem ő sebesítette meg *Platt Urat*, 's minekutána ő a' maga tévelygéseit éretten megfontolgatta volna, már most arra is késznek lenni jelentí magát, hogy oly dolgokat nyilatkoztat ki, mellyek megérdemlik a' Király' ő Felsége Országlószerékének figyelmetességét. Mylord! Uraságod hitelt adhat ennek a' levélnek; és ha méltónak találja Uraságod erre néminémű figyelmetességet fordítani: tegyen jelentést felőlle a' *Morning Post* nevű újságnak holnap kijövendő darabjában, a' melly eelben tőlük is újabb tudósítást fog venni Uraságod. —“

„Aláírta: *J. W.*”

Erről a' levélről jelentést tétetett a' Polgármester a' *Morning Post* írójánál is, de azolta semmi ki nem jött felőlle a' kö-zönség" eleibe.

Londonban megintette a' Belső Mini-ster a' fegyveráculókat, ha még többször is efféle lármák találának törtéeni, a' nál-lok találtató fegyvereket azonnal mind a' *Towerbe* vitetessék: a' puskákat 's pistolyo-kat pedig addig is csak sárkány nélkül tar-tsák holtjaikban.

Beszélik, hogy a' Régens Príucz ki-nyilatkoztatta, hogy jónak tartaná, hogy a' vendégek, valamint az Udvari, úgy egyéb úri társaságokban is, tsattos cipőkökben jelenének-meg, mert ez által is sok Fá-brikások munkát és élelmet kapuának. — *Londonban* annyira megkevesedett a' theat-tomba járók' száma, hogy a' *Covent - Gar-dei* és *Drury - Lanei* theatromok' igazgatói megegyyeztek, hogy ne adjanak mind ket-ten minden nap' játékot, hanem csak változ-tatva, egy nap egygyik más nap a' másik.

Az *Irelandi* levelek szerént ott a' kö-vetkező esztendei adózás' summája nagy tsök-kenést fog szenvedni, minthogy az adósze-dőkhöz begyűlt laistromok, azt mutatják, hogy a' nép azokat a' házi 's gazdasági hol-miket, mellyektől adót kell fizetni, a' le-hetőségig meg kevesítette, úgy mint: a' négy kerekű szekerek' száma 392-tővel, a' két kerekű szekerek' száma 2593-mal, a' lovak' száma 1785-tel, a' tselédek' száma 624-gyel, a' tűzhelyek' száma 5573-mal, 's az ablakok' száma, berakattatás 's bevakol-tatás által, 21 ezerrel és 4-gyel kevesítet-tett.

London mellett *Kensington* nevű nagy faluban némelly tehetős lakosok gyűjte-ményt akarván kezdeni a' szükségetszenve-dőknek felsegíttetésekre, Lord *Holland* a' Parlamentum' felső házabéli *Oppozitzió*nak egygyik nevezetes feje, a' híres *Foksnak* egy unoka ötse, ezen falunak egygyik bir-tokosa, megkérdezte, így felelt: Én nem jónak találom ezt a' gyűjteményt; pénz-osztással inkább csak a' tuynaságot fogjuk nevelni, kövessétek az én példámat; én ezen egész télen munkát akarok adni 20 szegény embernek, mint napszámosnak;

adatok ti is ilyen rendkívül való foglalatos-
ságot vagyontokhoz képezt a' szegények-
nek. Lord *Holland* azonnal munkába is
vette a' mit mondott, 's mi lett a' követke-
zése? Az első napon betsületesen megjelent
nálla nem 20, hanem csak 17 napszamas,
tett valami gyenge munkát 's kikapta a'
szokott fizetést. Más nap' azonközben már
csak 15-tön jelentették magokat nálla a'
szerentsétlenek, 's estve ezek is rendszeren
kikapván a' szokott fizetést, látták, hogy
biz a' Lord nem tréfálgodik, hanem egész
télén dolgoztatni akarja őket, 's mind kima-
radtak a' munkáról. A' harmadik napon
már csak hárman jelentek-meg. — Más ef-
féle példákat is hordanak elé az írók.

A' *Londoni* levelek hosszú leírást ad-
tak-ki az öreg *Watson*' életéről, melynek
ennyi a' veleje: Ő egy falusi patikáros és
kézorvos volt. A' mesterségeihez meglehe-
tősen értett. A' felesége, kiről mindenek
jót beszélnek, 16 gyermeket szült neki, 's
ezek miatt nagyon elterhesedett a' bántartá-
sa. Egyszer úgy segített magán az öreg,
hogy kihirdette, hogy egy könyvet fog
kiadni, 's jó summát beszédven reá, a' köny-
vel adós maradt. *Londonba* bejövén lak-
ni, itt is sok apró-tseplő adosságot tsinált.
Későbbre, másfel. esztendeig nem tudták hol
lakik, 's gondolják, hogy elszegényedése
miatt való szemérméből titkolta lakását.
Kévéssel a' *Spa-Fieldi* gyűlés előtt a' fele-
ségével együtt minden gyermekeit másu-
va küldvén lakni, csak a' nagyobbik fiát
tartotta meg magánál, kívül a' már tudva
lévő *Spa-Fieldi* két gyűlésekben figúráztak.

Dec. 14-dikén másod versbéli kiker-
deztetése lévén a' Dec. 2-dikán történt lár-
ma' indítóinak, 's néhányak találatván a'
bizonyosságok között olyanok, kik azt val-
jították, hogy *Prestont* a' szenes szekeren
állani, onnét ötet. *Watson* után leszálla-

ni, 's azután a' városban is a' sokaság kö-
zött menni látták, ő csak azzal mentette
magát, hogy a' szenes szekeren állani, on-
nét leszállani, 's a' nép között menni, az
Anglus törvények szerént nem tilalmas tse-
lekedet. Ő semmi bünt nem tett; csak a'
nép' inségén kívánt segíteni. Mondjon va-
laki valami rosszat felőlle.

B e t s.

Az *Alsó Austriai* Kormányozó Szék
ilyen rendelést hirdettetett-ki Dec. 30-di-
kán: Ő Felsege méltotatott a' Monarchia-
nak minden határain az 1817-dik esztendő-
ben Oktober' utolsó napjáig, a' gaboná-
nak, hüvelykes veteménynek, Krumpli-
nak, és riskásának, vámfizetés nélkül való
behozattatását, megengedni.

~~~~~

Ő Cs. K. Felsege kegyelmesen méltot-
tatott a' Kir. Magyar Udvar' Camaránál nyu-
godalomra botsáttatott Nemes *Tartler János*
Titoknak Urat, az ő 43 esztendőktől fogva
a' Camaránál tett külömbkülömbféle szolgál-
ataira való tekintetből, minden taksafizetés
nélkül, *Királyi Tanácsosi* titullással meg-
tisztelni.

J e g y z e s.

A' Mélt. Erdélyi Püspök *Rudnai Sán-
dor* Ur dö Excellentiája beiktattatása tiszte-
letére itt Bétsben ujra ki nyomtatattott, és
a' közelebb mult Decemberben, a' 44-dik
szám alatt költ ujság Levelünkhez ragasza-
tott munkátskának (melynek szerzője Fő
Tisztelendő Szent-Háromsági Szereday Mi-
hály, Károly-Fejérvári Kustos Kánonok Ur)
leg usolsó lapján, éppen a' végítől vissza
számlálva, az 5-kik versben, *omnia* hel-
lyett, kellett érteni: *omina*, hogy az egész
vers e' szerént légyen: *Stella Balam, pro-
fert omina plena bonis.*

Ján. 3-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 379 1/2 forintot,

Ján. 4-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 391 — forintot,

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pétsről 1-ső Decembar: Ismét számosan össze gyűlt a' Nemes ifjúság az itt való Királyi Gymnasiumba, melyet a' Zirczi Szent Szerzet ápolgat, ámbár rettenetes nagy drágaság kegyetlenkedjek, mégis kevés híján öt száz Deák járja az iskola házat, azon kívül ugyan annyi az apróbb iskolákat; mind tehát majd ezer. Van is oka, mert lehetetlen nem ditsérni az itt való Nemes Káptalanbéli Urakat, a' kiknél az ifjúság eladelt, sőt ruhát is nyer. A' Fő Prépost Koller József Úr naponként, minden esztendőben tizen kettőt táplál, szinte úgy a' Gen. Vicarius Juranis Úr is, és a' Nemes Seminarium, kinek érdemes Igazgatója Fő Tiszt. és Nagyságos néhai Pesti Universitás Rectora és Káronok Úr Korbélyi Mihály, maga költségéből két szegény Deákot ruház is. Azon fellyül, az ügy nevezet Pethői Stipendium esztendőnként 12 szegényi fjúra van felosztva. — Minden tehát, a' mi a' tudományokat elő mozdíthatja, meg vagyonszak azt gyakran kerevedett szívevel óhajtják, hogy a' főbb Iskolák is valami jól gondolkozó Hazafi Úrnak kegyességéből bé állítatvának: így fohászódik körülöttünk hét Vármegye!

Pesten Dec. 22-dikén éjjel 11 óra után nagy tűzi golyóbis látszott a' levegőben, melly éjszak felé vette útját, s egynehány pillantatig látszó volt világossága, azután is, midőn már eloszlott. A' holdnál nagyobbak látszott a' kereksege. Minthogy pattanása nem hallatszott, igen meszsziire kellett neki esni tőlünk. — Más nap, 23-dikán, estve kilencz óra tájban hasonló tűz-golyóbis jelent meg: de más tájon. Illy levegői tűnemények a' köz tapasztalás szerént is tartós hideget jelentenek. — A' Luczánapi Kalendárium' a' jövő 1817-dik esztendőt jó esztendőnek mutatja, s reménységet

nyújt, hogy jókori és szép tavasz, s száraz nyar leszen, és e'hez képest jó gabona és jó bor termő esztendő.

N: Pest Vármegyének gyűlésében Dec. 17-dikén. felolvastatott azon Felsőleges Királyi Rendelés, melly által a' Ső ára két forinttal mázsája fellyebb emeltetik. Ugyan ezen ülésben a' köz bátorság végett minden helységekben éjjeli vigyázók, s nagyobb helyeken Tizedesek, és Hadnagyok rendeltettek, kiknek igazgatása alatt nem csak éjjel; hanem nappal is minden járó kelő ember, s így az Utazók is megkérdeztesének, mi járatban légyenek, és tölők Szabad Úti Levél kívántassék.

Nemes Szabad Királyi s fő városunk Buda Dec. 19, 20, 21-dik napján Nagyságos Berzeviczy Pál Vice-Tárnok Mester, és a' Királyi Helytartóséki Tanácsos Urnak etölülése alatt Tisztválasztást tartott, mellynek ez a' kimenetel: A' külső Tanácsba, vagyis a' Választott Polgárok közé tettek 25 újabb tagok; Nép Szószóllója lett Vossmayer Úr; belső Tanácsossá lett Ölfner Notarius Úr; város Kapitányának Seth Úr; Birónak Ts. Kalmárfy Ignác Úr, Leopold Rendének Viteze; Polgár-Mesternek Ts. Balássy Ferencz Úr, Királyi Udvarnok a' voksok nagy többsége által meghagyattak.

Fő Tiszt. Sugelly Mátyás Urat, a' Zág-rábi Püspökségnek tiszteletbeli Kanonokját, s a' Gymnaziumban volt öregebb Professort hosszas és érdemes szolgálatjára nézve a' Ghasmai Collegialis Káptalanunk valóságos Kanonokjává méltóztatott tenni. Ó Felsőleges.

A' Pozsonyi Királyi Akademiában a' Magyar és a' Közönséges Historia Tanítóját Veszerle József Urat, Ó Felsőleges kegyelmesen a' Pesti Kir. Universitásnál Archeologia, és Numismatica Professorává, s egyszerűsmind az Universitás Bibliothecájának Gondviselőjévé méltóztatott nevezni.